ชื่อเรื่อง รูปแบบการเลี้ยงหมูหลุมที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่สูง กรณีศึกษา: โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ บ้านเสาแดง

ชื่อผู้เขียน นายถนอม ไชยปัญญา

ชื่อปริญญา วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน

ประธานกรรมการที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ปราโมช ศีตะโกเศศ

บทคัดย่อ

การศึกษารูปแบบการเลี้ยงหมูหลุมที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่สูง กรณีศึกษา: โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ บ้านเสาแดง มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารูปแบบการใช้สูตรอาหารในการเลี้ยงหมูหลุมที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่สูง ในโครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ บ้านเสาแดง โดยแบ่งการเลี้ยงหมูออกเป็น 2 ระยะ มี 3 การทดลอง วางแผนการทดลองแบบสุ่มสมบรูณ์ (Completely Randomized Design , C R D) ทำการเก็บบันทึก และวิเคราะห์ข้อมูล ลักษณะทางการเจริญเติบโตของหมู ปริมาณอาหาร ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง ปริมาณ และคุณภาพวัสดุรองพื้นคอก เปอร์เซ็นต์เนื้อแดงที่สำคัญจากการฆ่าชำแหละ และสัมภาษณ์ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เลี้ยงหมู เจ้าหน้าที่โครงการฯ เกษตรกรชาวลีซู และเกษตรกรชาวปกาเกอะญอต่อรูปแบบการใช้สูตรอาหารในการเลี้ยงหมูหลุม เพื่อนำไปปรับใช้กับเกษตรกรในพื้นที่ต่อไป

การศึกษารูปแบบการใช้สูตรอาหารในการเลี้ยงหมูหลุม จำนวน 3 สูตร ในโครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ บ้านเสาแดง พบว่าหมูที่กินอาหารสูตร 3 (หัวอาหาร + ข้าวโพดป่น + รำละเอียด) มีอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยต่อวันดีที่สุด คือ 569.33 กรัมต่อวัน มีจำนวนวันที่ใช้เลี้ยงจนถึงน้ำหนัก 60 กิโลกรัมเฉลี่ยสั้นที่สุดคือ 84.00 วัน ($P < 0.01$) และมีต้นทุนการผลิตจนถึงน้ำหนัก 60 กิโลกรัมเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ 2,530.83 บาทต่อตัว ส่วนเปอร์เซ็นต์เนื้อแดงที่สำคัญจากการฆ่าชำแหละ พบว่ากลุ่มทดลอง 1, 2 และ 3 มีเนื้อแดงเท่ากับ 42.16, 43.50 และ 46.21 เปอร์เซ็นต์ตามลำดับ ด้านปริมาณวัสดุรองพื้นคอกเมื่อสิ้นสุดการเลี้ยง พบว่ากลุ่มทดลอง 1 ได้ปริมาณวัสดุรองพื้นคอกมากที่สุดคือ 4,230 กิโลกรัม รองลงมาคือ กลุ่มทดลอง 2 และ 3 เท่ากับ 3,660 และ 1,710 กิโลกรัมตามลำดับ ส่วนผลการวิเคราะห์ทางเคมีคุณภาพวัสดุรองพื้นคอกเมื่อสิ้นสุดการเลี้ยง พบว่ามูลหมูในกลุ่มการทดลอง 1 พบปรอทในปริมาณ 0.08 มิลลิกรัม/ กิโลกรัม

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 4 กลุ่ม คือกลุ่มผู้เลี้ยงหมู กลุ่มเจ้าหน้าที่โครงการฯ กลุ่มเกษตรกรชาวลีซู และกลุ่มเกษตรกรชาวปกาเกอะญอ ด้านรูปแบบการเลี้ยงหมูหลุม

ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่สูง พบว่าการเลี้ยงหมูหลุมมีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่สูง เพราะสะอาดไม่มีกลิ่นเหม็น ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม มูลหมูสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ไม่ทำลายพืชไร่ ลดปัญหาความขัดแย้งภายในชุมชน หาวัสดุอุปกรณ์ง่าย และง่ายต่อการดูแล ส่วนสูตรอาหารที่เกษตรกรเลือกใช้เลี้ยงหมูหลุม พบว่าเกษตรกรชาวลีซู เลือกใช้หัวอาหาร + ข้าวโพดป่น + รำละเอียดในการเลี้ยงหมู เพราะมีอัตราการเจริญเติบดี ใช้เวลาในการเลี้ยงน้อย และต้นทุนการผลิตต่ำ ส่วนเกษตรกรชาวปกาเกอะญอ เลือกใช้ปลายข้าว + รำหยาบ + ต้นกล้วยหมัก เพราะหาได้ง่ายจากแหล่งธรรมชาติ และภายในหมู่บ้าน ด้านความสัมพันธ์ พบว่ามีเฉพาะกลุ่มชาวปกาเกอะญอเท่านั้นที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($P < 0.01$) จำนวน 4 คู่ คือระหว่างความรู้ และประสบการณ์กับอาหารที่ใช้เลี้ยง อาหารที่ใช้เลี้ยงกับวัสดุสร้างโรงเรือน อาหารที่ใช้เลี้ยงกับแหล่งวัสดุทำพื้นคอก และระยะเวลาในการเลี้ยงหมูหลุมกับแบบปล่อยตามธรรมชาติ

Title Deep Bedding Pig Production in Highland: A Case Study at Ban Sao Dang Her Majesty Highland Agricultural Development Station Project

Author Mr. Tanom Chaipanya

Degree of Master of Science in Geosocial Based Sustainable Development

Advisory Committee Chairperson Associate Professor Dr. Pramot Seetakoses

ABSTRACT

The objective of this study was to investigate the form of feed formula used for feeding of deep bedding pig in highland of Ban Sao Dang Her Majesty Highland Agricultural Development Station Project. Pig rearing was classified into 2 periods with 3 replicates. Completely Randomized Design (CRD) was used in this study. Data on growth potential of pigs, amount of feed, duration of the experiment, amount and quality of bedding material, and percentage of red meat were collected and analyzed. An interview about feed formula for deep bedding pig production was done with pig rearing group, project staff, Lizu and Pakakeryor farmers.

Three feed formulae for deep bedding pig production were investigated. It was found that the pigs eating the three feed formulae (concentrated feed ground maize + ground bran) had a highest level of an average growth potential (569.33 grams per day). The pigs had a live-weight of 60 kilograms in a short period of time (84 days). The cost production until the pigs' weight reached 60 kilograms was 2,530.83 baht per head. For the percentage of red meat obtained from dissection, it was found that the experimental groups 1, 2, and 3 had the percentage of red meat of 42.16, 43.50, and 46.21, respectively. Results of the chemical analysis on the quality of bedding materials showed that pig feces in the experimental groups 1 had an amount of mercury for 0.08 milligram per kilogram.

Results of the interview on the form of deep bedding pig rearing showed that it was suited to the highland condition because it was clean and not smelt. Besides, it helped maintain the environment and reduce conflicts among people in the community. Pig feces could

be utilized and the pigs could not destroy crops. It was found that Lizu farmers chose to use concentrated feed+ ground maize+ ground bran for pig rearing because the pigs had high growth potential with short time rearing and low production cost. However, Pakakeryor farmers chose to use broken milled rice+ coarse bran+ fermented banana stem because it was easy to find in the village and natural sources. For relationships, it was found that Pakakeryor farmers had statistically significant relationship ($P<0.01$) in the following: 1) knowledge and experience in feeding; 2) feed and housing materials; 3) feed and material source of bedding; and 4) time span of pig rearing and natural pig rearing.